

Policultiu d'oliveres i horta al Penedès

En Rafael Moliner és un productor de Castellví de la Marca que cultiva 6,5 hectàrees d'horta ecològica, amb la particularitat que un 30% es fa entre els carrers d'una plantació extensiva d'olivera. Una jornada del Pla Anual de Transferència Tecnològica (PATT) ens permet entrar i conèixer de primera mà la gestió que fa en Rafa, acompanyat de l'assessorament del Cesc Segura, tècnic d'Arreu.

TEXT I IMATGES: REDACCIÓ. AMB LA COL-LABORACIÓ DE CESC SEGURA.

La finca Rafa Mara, de Rafael Moliner, està situada a Castellví de la Marca, a la comarca de l'Alt Penedès. Des de fa vuit anys, en Rafa hi cultiva cinc hectàrees d'horta ecològica. En fa dos, va decidir fer un pas més i reconvertir 1,5 hectàrees de plantació d'olivera intensiva a un plantejament extensiu: va passar d'un marc de plantació de 4 metres x 1 metre a un marc de 8 metres x 6 metres. L'objectiu era recuperar la producció d'oliva i aprofitar els carrers per cultivar horticòles. Aquesta dedicació a la terra, la combina amb la cria convencional de pollastre raça pota negra del Penedès.

El treball de sòl

El sòl, com sempre, pren una rellevància molt important i és un dels primers focus d'atenció de la visita organitzada. En aquesta finca, el sòl és de textura franc-argilosa amb nivells correctes d'indicadors de fertilitat. La rotació de cultius, els adobs en verd i les aportacions puntuals d'alguna font de matèria orgànica rica en nitrogen, o també de la mateixa gallinassa que dona la cria semiextensiva de pollastre, formen la base per encarar les plantades. El fem procedent de l'engreix de pollastre es volteja almenys una vegada i puntualment, segons el moment de la rotació, l'escampen a raó d'unes dues tones per hectàrea. La norma-

tiva permet l'ús de fems no ecològics procedents de ramaderia extensiva o semiextensiva.

En Cesc Segura, l'assessor d'en Rafa i qui guia al grup durant la visita, ens explica que quan parlem del sòl, les decisions han d'anar encarades a respectar i a millorar-ne, en la mesura possible, aspectes d'estructura física i d'activitat biològica. Per aconseguir-ho, els adobs en verd, cadascun amb les seves característiques, ens ajuden molt. Segons l'època, establir un cultiu d'arrel vigorosa i amb elevat creixement vegetatiu, com per exemple el sorgo, i incorporar-lo posteriorment al sòl, ens pot ser especialment útil per recuperar-ne l'estructura i reactivar-lo. El moreu també és una bona opció per aquest tipus de processos, perquè dona molta biomassa.

El procediment de l'ús d'adobs en verd és força senzill. Es deixa créixer la planta i, just abans de floració, es pica i es deixa en superfície perquè perdi la humitat uns dies. Un cop sec, s'incorpora amb la fresadora d'eix vertical. Al cap d'un parell de setmanes, ja es pot preparar el terreny per sembrar normalment.

En general, a la finca Rafa Mara, el procés de preparació del sòl passa per incorporar el cultiu anterior, ja sigui directament amb una passada de fresa, o passant prèviament la picadora abans de fresar. A continuació es fa un treball vertical treballant a una profunditat de 30-40 centímetres, bé amb un subsolador, bé amb un cultivador. Posteriorment es fa l'aportació de matèria orgànica si es considera oportú segons el moment de la rotació, per acabar de preparar el llit de sembra definitiu amb la fresa d'eix vertical. Aquesta, a diferència de la d'eix horitzontal, ens estalvia els riscos de crear soles de compactació a causa del repic de les pales de la fresa.

Gestió de l'herba

En Cesc és contundent quan es refereix a la gestió de l'herba en horta: "Si portes un mínim de superfície, o fas una aposta per eines específiques de desherbatge mecànic (finguerweeder, grada de pues flexibles, etc.), amb marcs ben adaptats a l'arreu concret, o en determinades èpoques, on l'herba creix amb rapidesa, treballem habitualment amb encoixinats. Algunes experiències ens demostren que en finques d'aquesta mida, l'encoixinat de palla no és viable".

01. En Cesc Segura valorant la presència de fauna auxiliar en el cultiu d'enciams, a la finca Rafa Mara.

02. En Rafael Moliner a la seva finca a Castellví de la Marca.

Les alternatives són encoixinar en paper o bé amb plàstic biodegradable, i aquí es fa servir, preferentment, plàstic negre biodegradable. L'observació del plàstic negre al camp provoca una reflexió dels assistents al voltant de les restes que poden quedar al camp, de la influència que pot tenir el plàstic en la composició dels aliments que s'hi cultiven i, sobretot, de la coherència ecològica de fer-lo servir, especialment el que no és biodegradable. "Recollir el plàstic no biodegradable és un problema perquè sempre en queda en el camp; en canvi, amb el biodegradable, retires mànegues de reg, fas una passada amb la fressadora per accelerar la degradació, i amb pocs dies o setmanes ni el veus. En canvi, si tens problemes amb la jonça, el millor material per encoixinar és el paper, que és l'únic que s'ha mostrat capaç d'aguantar-la".

A més de l'ús del plàstic biodegradable, segons l'època i el cultiu, a Rafa Mara es gestiona l'herba entre fileres amb un motocultor de dos tallants per escatar. Entre plantes, en alguns moments, s'ha de fer manualment. El fet d'utilitzar una transplantadora sobre pla, sense cavallons, sens dubte facilita la gestió.

El foment de la fauna auxiliar

A més de les files d'oliveres que queden aquí i allà entre les parades d'horta, el que crida l'atenció en aquesta finca, almenys a primers d'abril, és la diversitat floral que hi ha en els marges i en l'entorn de les parcel·les, sobretot ravenissa blanca, calèndula i Alyssum. El seu paper és acollir la fauna auxiliar diversa que, quan arribi el moment, serà capaç de controlar poblacions de determinades plagues, com per exemple alguns tipus de pugons que, a parer d'en Cesc, són un dels principals problemes sanitaris en producció ecològica. "En general tenim relativament pocs problemes sanitaris, a part dels típics fongs".

Però els mesos més freds, el pugó és un bon problema per a l'enciam. "L'experiència ens diu que no tenim tractaments amb bona eficàcia per al seu control, per tant, no fem tractaments específics sinó que intentem potenciar un entorn favorable per a la fauna auxiliar, per tal de tenir-la a prop i que ella mateixa ens faci el control. Gener, febrer i març, època en què l'activitat dels sirfids és limitada, és quan podem tenir algun problema i que es comprometi alguna plantada". En Cesc ens continua explicant com n'és d'interessant potenciar la flora per atraure i mantenir la fauna auxiliar: "la calèndula és una planta molt interessant en finques on per exemple es cultivi tomàquet, ja que té moltes qualitats com a reservori de miríds, que són depredadors naturals, entre d'altres, d'ous de Tuta absoluta i de la cuca del tomàquet, de la mosca blanca, dels trips, etc.".

Vendre

En Rafa comercialitza a través d'una botiga a l'Hospitalet de Llobregat i també ven a l'engròs. Per a ell és molt important no fallar als compromisos adquirits amb la clientela perquè "si un dia falles, i un altre també, dones oportunitat a productors més grans o a altres distribuïdores". Això l'obliga a una gestió que a vegades es fa difícil en el dia a dia: "A vegades no pots entrar a plantar a la parcel·la que havies previst perquè està xopa, tens el planter esperant i l'has d'acabar fent en una altra on la terra ja està a punt, però que hauries preferit destinar a un altre cultiu; sempre anem a correcció, hi ha un punt d'improvisació que no pots esquivar".

La propera fita d'en Rafa és aconseguir automatitzar i millorar el sistema de reg actual, perquè diu mig en broma: "Ara a l'estiu hem de fer torns per regar: un rega quan va a dormir, l'altre quan torna de marxa..., vull un programador per sectors, però per les característiques de la finca em surt molt car; m'han fet un pressupost de 20.000 euros!". Així és que haurà de vendre molts enciams, moltes cols i fins i tot molts pota negre del Penedès per poder aconseguir aquesta millora, però mirant l'aspecte que té tot plegat, la intuïció diu que se'n sortirà. 🌸

Hortec som una cooperativa que produeix i distribueix fruites i verdures de conreu ecològic.

Treballem amb estima i dedicació perquè l'alimentació amb productes ecològics sigui una realitat per a tothom.

Si està interessat en oferir els nostres productes al seu establiment, contacti amb nosaltres i l'informarem.

Hortec
frutes i verdures
de conreu ecològic